

Kacper Hadtów

e-mail: 183538@student.ue.wroc.pl

ORCID: 0009-0009-6785-6747

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Potencjalne koszty i korzyści przystąpienia Polski do strefy euro

DOI: 10.15611/2023.69.5.07

JEL Classification: F02

Streszczenie: Przedmiotem artykułu są rozważania na temat przystąpienia Polski do strefy euro. Posługując się metodą analizy i krytyki piśmiennictwa, zestawiono potencjalne korzyści i szanse oraz koszty i zagrożenia dla polskiej gospodarki wynikające z przyjęcia euro i pokrótce opisano każde z przytoczonych zjawisk. Podjęto także próbę odpowiedzi na pytanie, czy Polska powinna przystąpić do strefy euro. Przeprowadzona analiza pozwoliła ustalić, że skala pozytywnych efektów integracji walutowej, przyczyniająca się do zdynamizowania długookresowego wzrostu gospodarczego, zdaje się przeważać nad skutkami o charakterze negatywnym dla polskiej gospodarki. Jednocześnie zaznaczono, że osiągnięcie korzyści i ograniczanie potencjalnych kosztów przystąpienia do strefy euro zależne jest w szczególności od jakości prowadzonej polityki gospodarczej oraz otwartości i elastyczności gospodarki Polski.

Słowa kluczowe: integracja walutowa, strefa euro, kryteria konwergencji, euro w Polsce

1. Wstęp

Polska, przystępując do Unii Europejskiej w 2004 roku, formalnie zobowiązała się do przyjęcia wspólnej waluty europejskiej. Termin przystąpienia do strefy euro nie został jednak precyzyjnie określony, co powoduje, że temat ten systematycznie pojawia się w debacie publicznej. Zagadnienie to jest w naszym kraju przedmiotem sporu, wywołuje wiele emocji, a dyskusje na ten temat mają głównie charakter polityczny i ideologiczny. Wizja uczestnictwa Polski w strefie euro ewoluuje na przestrzeni lat. Wydarzenia kryzysu finansowego lat 2007-2009 silnie ostudziły początkowy entuzjazm związany z przyjęciem euro przez Polskę. W ostatnich latach temat stał się ponownie aktualny za sprawą zarówno pandemii COVID-19, jak i obecnych napięć geopolitycznych, które powodują niestabilność ekonomiczną, niepokój społeczny oraz stan ogólnej niepewności, co do przyszłości. Przystąpienie Chorwacji do strefy euro w styczniu 2023 roku również przyczyniło się do wzrostu popularności zagadnienia w dyskursie publicznym. Kwestia przyjęcia wspólnej waluty europejskiej przez Polskę powinna być poprzedzona wyczerpującą analizą zarówno pozytywnych, jak i negatywnych skutków tej decyzji.

Celem artykułu jest analiza kosztów i zagrożeń oraz korzyści i szans wynikających z potencjalnego przystąpienia Polski do strefy euro. Dodatkowo w tekście podjęta zostanie próba odpowiedzi na pytanie: czy Polska powinna przystąpić do

strefy euro? Konsekwencje funkcjonowania gospodarki w warunkach Unii Gospodarczej i Walutowej są problemem niezwykle złożonym, dlatego w tekście poruszone zostaną tylko najistotniejsze zdaniem autora aspekty tego zjawiska.

2. Proces wprowadzania waluty euro

Na skutek stopniowej integracji gospodarczej Unii Europejskiej powstała Unia Gospodarcza i Walutowa. Jej celem jest wspieranie zrównoważonego wzrostu gospodarczego oraz wysokiego poziomu zatrudnienia poprzez kształtowanie odpowiedniej polityki gospodarczej i walutowej. Polska, jak i inne kraje, przystępując do Unii Europejskiej, zobowiązała się do przyjęcia waluty euro. Jej status określony został mianem kraju z derogacją, co jest równoznaczne z byciem niepełnym członkiem Unii Gospodarczej i Walutowej. Warunkiem koniecznym do zniesienia derogacji i przystąpienia do strefy euro jest wypełnienie reguł konwergencji z Maastricht (Włodarczyk, 2016). Określone w ten sposób wymogi gospodarcze dotyczące polityki fiskalnej i monetarnej obejmują obszary, takie jak (*Traktat o funkcjonowaniu...*, 2012):

- stabilność cen – stopa inflacji nieprzekraczająca średniej inflacji w trzech najbardziej stabilnych pod względem poziomu cen krajach członkowskich Unii Europejskiej powiększona o 1,5 p.p.,
- stabilna sytuacja finansów publicznych – deficyt budżetowy nieprzekraczający 3% PKB, a dług publiczny 60% PKB,
- stabilność kursu walutowego – obligatoryjne dwuletnie uczestnictwo w systemie ERM II, w trakcie którego waluta nie wykazuje znaczących odchylenia od ustalonego kursu,
- stabilność długoterminowych stóp procentowych – średnia nominalna długookresowa stopa procentowa nie może przewyższać o więcej niż 2 p.p. stopy procentowej trzech państw członkowskich o najbardziej stabilnych cenach.

Tabela 1. Stan wypełnienia ekonomicznych kryteriów konwergencji przez Polskę w 2022 roku

Kraj	Stopa inflacji HICP	Sytuacja finansów publicznych		Kurs walutowy		Długoterminowa stopa procentowa
		Deficyt budżetowy (w % PKB)	Dług publiczny (w % PKB)	Członek ERM II	Odchylenie kursu od parytetu wymiany	
Wartości referencyjne*	4,9 (stan na kwiecień 2022 r.)	3 (2021 rok)	60 (2021 rok)	min. 2 lata	± 15% (dla 2021 r.)	2,6% (stan na kwiecień 2022 r.)
Polska	7,0	1,9	53,8	nie	-2,7%	3,0%

*Podane wartości referencyjne są maksymalnymi dopuszczalnymi wartościami.

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Europejski Bank Centralny [EBC], 2022).

W tabeli 1 przedstawiono dane obrazujące stan realizacji przez Polskę przyjętych kryteriów konwergencji. Jak wynika z raportu z czerwca 2022 roku (EBC, 2022), Polska spełniła dwa z czterech kryteriów ekonomicznych. Dotyczyły one sytuacji finansów publicznych i stabilności cen. Niewypełnienie pozostałych dwóch kryteriów wynikało z przekroczenia maksymalnego poziomu długoterminowych stóp procentowych oraz nieprzystąpienia Polski do systemu ERM II.

Akces Polski do strefy euro możliwy jest po spełnieniu wszystkich warunków konwergencji, zatem w przypadku Polski na tę chwilę jest to niemożliwe. Dodatkowo obecna destabilizacja ekonomiczna spowodowana wojną w Ukrainie charakteryzująca się m.in. podwyższonym poziomem inflacji w wielu krajach europejskich oraz zwiększonym stanem ogólnej niepewności gospodarczej wskazuje, że do przyjęcia euro przez Polskę najprawdopodobniej nie dojdzie w najbliższych latach.

Akcesja do strefy euro, oprócz ekonomicznych kryteriów konwergencji, wymaga także zgodności polskiego ustawodawstwa z traktatami Unii Europejskiej. Według raportu opublikowanego w czerwcu 2022 roku (EBC, 2022) polskie prawo nie spełnia wszystkich wymogów dotyczących niezależności banku centralnego, poufności oraz integracji prawnej z eurosystemem. Jako że Polska jest krajem objętym derogacją, w celu wprowadzenia euro musi spełniać wszystkie kryteria dostosowawcze zgodnie z art. 131 Traktatu (*Traktat o funkcjonowaniu...*, 2012). Warunkiem szczególnie istotnym jest także uzyskanie społecznego poparcia dla przyjęcia wspólnej, europejskiej waluty (Rosati, 2013). Przystąpienie do strefy euro powinno w długim okresie umożliwić Polsce uzyskanie zbliżonego poziomu rozwoju gospodarczego do wiodących państw członkowskich. Zjawisko to określane jest mianem konwergencji ekonomicznej.

3. Korzyści i szanse wynikające z procesu integracji walutowej

Do bezpośrednich korzyści wynikających z przyjęcia wspólnej waluty europejskiej zalicza się eliminację ryzyka walutowego oraz kosztów transakcyjnych. Ryzyko walutowe jest czynnikiem powodującym zwiększenie niepewności w podejmowaniu decyzji gospodarczych. Sprawia, że wielu przedsiębiorców nie angażuje się w transakcje międzynarodowe. Dodatkowo generuje koszty transakcyjne ponoszone przez uczestników rynku. Obecnie około 80% polskiego handlu zagranicznego rozliczane jest w walucie euro (Najwyższa Izba Kontroli [NIK], 2019). Spadek kosztów związanych z brakiem konieczności wymiany walut wynikający z przyjęcia euro szacuje się na równowartość 1-1,5% PKB (Bukowski i in., 2008). Jako bezpośrednie konsekwencje eliminacji ryzyka walutowego związane z potencjalnym przystąpieniem Polski do strefy euro, wyróżnia się (Sporek, 2015):

- umocnienie pozycji na arenie międzynarodowej – traktowanie Polski jako równego partnera wymiany handlowej na tle całego obszaru walutowego,
- możliwość porównywania cen w skali międzynarodowej,

- obniżenie kosztów prowadzenia działalności gospodarczej,
- poprawa rentowności inwestycji.

Przystąpienie Polski do Unii Gospodarczej i Walutowej kształtuje warunki do zwiększenia stabilności makroekonomicznej. Przyjęcie międzynarodowej waluty ogranicza ryzyko wystąpienia gwałtownych przepływów kapitałowych będących wynikiem spekulacji walutowych oraz zmian zaufania inwestorów. Obniża więc szanse na wystąpienie kryzysu walutowego pogarszającego wskaźniki makroekonomiczne i wpływającego destabilizująco na gospodarkę (Sporek, 2015). Większa stabilność jest również efektem wyższego poziomu przewidywalności i wiarygodności polityki monetarnej. Przeniesienie polityki pieniężnej na szczebel unii walutowej pozwala wyeliminować jedno ze źródeł powstawania potencjalnych szoków (Rosati, 2013). Jak wynika z badań przeprowadzonych przez B. Włodarczyka (2016), euro wprawdzie nie powoduje absolutnej ochrony przed bezpośrednimi szokami kryzysowymi, lecz ogranicza zmienność dynamiki PKB po stronie zarówno ujemnej, jak i dodatniej. Dodatkowo, jak wskazuje autor, obecność danego kraju w strefie euro ma związek ze stabilizacją poziomu inflacji.

Uczestnictwo w strefie euro stwarza szanse na zwiększenie intensywności handlu międzynarodowego. Jest to możliwe za sprawą poszerzenia perspektyw i obszaru działalności dla podmiotów krajowych rozpoczynających kooperację w obrębie rynku wspólnego obszaru walutowego. W 2021 roku udział eksportu Polski do krajów posługujących się euro w rozliczeniach eksportowych wyniósł ogółem 59,2%, a w przypadku importu – 44,9% (Główny Urząd Statystyczny [GUS], 2022). Silne powiązania handlowe Polski z państwami strefy euro w przypadku jego przyjęcia powinny dodatkowo zwiększyć wolumen wymiany wewnątrz jednolitego obszaru walutowego (Sikora, 2017). Przewidywany przez ekonomistów wzrost polskiego eksportu będący konsekwencją dołączenia do strefy euro ma wynosić od 2 do 14% (Sporek, 2015). Skala korzyści dotyczących handlu międzynarodowego zależna jest jednak od wielu czynników, takich jak konkurencyjność polskich przedsiębiorstw, ich możliwości ekspansji na zagraniczne rynki czy atrakcyjności ofert. Zwiększenie wymiany handlowej determinuje dla polskiej gospodarki powstanie korzyści, takich jak (Sporek, 2015):

- napływ nowych rozwiązań technologicznych,
- wzrost inwestycji komplementarnych w stosunku do produkcji eksportowej,
- zwiększenie skali i specjalizacji produkcji,
- efektywniejsze wykorzystanie czynników produkcji.

Zbyt wysoki poziom stóp procentowych, powodując ograniczenie dostępności kredytu, może negatywnie wpływać na decyzje podmiotów gospodarczych i ich aktywność inwestycyjną. Przystąpienie do strefy euro wiąże się z przejęciem przez Europejski Bank Centralny obowiązku ustalania i utrzymywania oficjalnych stóp procentowych, a także zredukowania premii za ryzyko walutowe. Stopy procentowe Europejskiego Banku Centralnego są przeciętnie niższe niż stopy wyznaczane przez Narodowy Bank Centralny. Niższy poziom stóp procentowych może być korzystny

dla całej gospodarki, ponieważ oznacza mniejszy koszt pozyskiwania kapitału dla przedsiębiorstw, a w efekcie zwiększenie nakładów na inwestycje. W obrębie wspólnego obszaru walutowego przedsiębiorstwa zyskują możliwość uzupełnienia brakującego kapitału środkami pożyczonymi z zagranicy, a inwestycje krajowe stają się w znacznym stopniu mniej zależne od zasobów krajowych oszczędności. Dodatkowo niższe stopy procentowe to w rezultacie tańszy kredyt dla gospodarstw domowych (Rubaj i Ważna, 2018).

Wejście do strefy euro stwarza także warunki do napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Głównymi czynnikami determinującymi to zjawisko są większa stabilność makroekonomiczna oraz eliminacja ryzyka kursowego. Są to czynniki niezwykle istotne dla inwestorów zagranicznych, ponieważ ograniczają niepewność związaną z ich działalnością. Napływającym bezpośrednim inwestycjom zagranicznym towarzyszą także wzrost konkurencyjności, pojawienie się nowych technologii oraz lepsze techniki zarządzania (Rubaj i Ważna, 2018). Zgodnie z niektórymi szacunkami, poziom bezpośrednich inwestycji zagranicznych po wejściu do strefy euro ma szansę zwiększyć się o 18,5% (Rosati, 2013). Co więcej, zmianie może ulec sam charakter atrakcyjności Polski dla zagranicznych inwestorów i tym samym profil inwestycji. Jest wielce prawdopodobne, że bezpośrednie inwestycje zagraniczne będą bardziej zaawansowane, a przyczyną ich napływu przestanie być możliwość uzyskania przewagi kosztowej, lecz dostęp do wykwalifikowanej siły roboczej. W efekcie Polska gospodarka stopniowo zacznie ewoluować – z bycia odbiorcą owych inwestycji do stania się w coraz większym zakresie ich dawcą (Götz, Nowak i Orłowski, 2019).

Przystąpienie do strefy euro stwarza szanse do trwałego i zdynamizowanego wzrostu gospodarczego oraz pozwala na zmniejszenie różnic w poziomie rozwoju między Polską a najbardziej rozwiniętymi krajami wspólnego obszaru walutowego. Osiągnięcie wspomnianych pozytywnych efektów przyjęcia euro zależy od stopnia otwartości i elastyczności polskich przedsiębiorstw na zmiany (Götz i in., 2019), a także od jakości prowadzenia polityki gospodarczej (Rosati, 2013).

Tematyka korzyści oraz szans, jakie daje członkostwo w strefie euro, jest zagadnieniem wielowymiarowym, jednak za najważniejsze uznaje się, aby ich długoterminowa skala nie była niższa od kosztów związanych z integracją walutową. Potencjalne koszty i zagrożenia integracji będą tematem dalszej części rozważań (Sporek, 2015).

4. Koszty i zagrożenia wynikające z procesu integracji walutowej

Przystąpienie do strefy euro, oprócz korzyści i szans, tworzy także koszty i zagrożenia, z którymi polska gospodarka potencjalnie musi się liczyć. Jednym z głównych negatywnych skutków integracji walutowej jest utrata autonomii w zakresie prowadzenia polityki pieniężnej. Kluczowe decyzje dotyczące polityki monetarnej od tej pory podejmowane będą przez Europejski Bank Centralny. Istnieje możliwość, że owa polityka, która ukierunkowana jest na całą strefę euro, nie będzie

w pełni dopasowana do potrzeb polskiej gospodarki. Obawy te dotyczą głównie stopnia synchronizacji cykli koniunkturalnych oraz poziomu stóp procentowych (Sporek, 2015). Niższe niż w Polsce stopy procentowe w strefie euro mogą wywoływać efekty zarówno pozytywne (opisane w poprzedniej części tego punktu), jak i negatywne. Ekspansywna polityka monetarna może prowadzić do ekspansji kredytowej, nadmiernego wzrostu zadłużenia sektora prywatnego, pogorszenia bilansu handlowego oraz wzrostu konsumpcji. Zjawisk tych doświadczyły m.in.: Portugalia, Irlandia, Grecja czy Hiszpania, które dotknięte zostały kryzysem zadłużeniowym będącym częścią globalnego kryzysu finansowego (Sikora, 2017). Doświadczenia ostatniego kryzysu uświadomiły jednak, jak istotną rolę odgrywają makroostrożnościowe regulacje bankowe oraz skuteczny nadzór ograniczający ryzyko nadmiernej ekspansji kredytowej. Bankowe narzędzia regulacyjne, zmniejszające skalę zagrożeń wynikających ze zbyt niskich stóp procentowych, to m.in.: wzrost udziału własnego w stosunku do kwoty kredytu, wzrost poziomu dochodu wymaganego do uzyskania kredytu, obowiązek tworzenia większych rezerw przez banki czy zwiększenie wartości wymaganych zabezpieczeń. Regulacje te mają służyć ograniczeniu nieoptymalnej alokacji kapitału, inwestycji spekulacyjnych i nadmiernej konsumpcji (Rosati, 2013).

Członkostwo w unii monetarnej jest równoznaczne z utratą nominalnego kursu walutowego, który jest przydatny w skutecznym absorbowaniu asymetrycznych wstrząsów zewnętrznych. Mechanizm ten może być korzystny w przypadku przejściowych wstrząsów podażowych i popytowych. Negatywne efekty utraty płynnego kursu walutowego zależne są od stopnia synchronizacji wstrząsów państw wspólnego obszaru walutowego i Polski (Sporek, 2015).

Przystąpienie do strefy euro wiąże się z ustaleniem tzw. kursu konwersji, czyli kursu, po jakim krajowa waluta zastępowana jest walutą euro. Niedowartościowanie kursu konwersji względem kursu równowagi może skutkować przegrzaniem gospodarki. Powstanie presji popytowej oraz wysokich cen importu w dużym stopniu mogą się przyczynić do pojawienia się presji inflacyjnej. Dodatkowo, drogi import w długim okresie może obniżyć potencjał rozwojowy polskiej gospodarki opartej w głównej mierze na imporcie nowych technologii. Natomiast sytuacja odwrotna, czyli przewartościowanie kursu wymiany, miałaby wpływ na krótkoterminowy wzrost płac, świadczeń socjalnych oraz cen. Zbyt duża dynamika tych zmiennych determinuje wzrost kosztów pracy oraz pogorszenie konkurencyjności polskiej gospodarki na tle pozostałych krajów strefy euro, co w efekcie skutkuje obniżeniem aktywności gospodarczej (Popko, 2016).

Kolejnym potencjalnym zagrożeniem wynikającym z przystąpienia do strefy euro jest wzrost cen. Problem ten jest jednym z najczęściej występujących w debacie publicznej, a obawy o inflacyjne konsekwencje integracji walutowej są wciąż silnie zakorzenione w polskim społeczeństwie. Jak wynika z raportu Komisji Europejskiej z czerwca 2022 roku (European Commission, 2022), 59% Polaków twierdzi, że wprowadzenie euro spowoduje wzrost cen w kraju. Należy jednak zaznaczyć, że

odsetek ten z roku na rok jest coraz mniejszy. Wzrost cen po dołączeniu kraju do strefy euro może być efektem takich czynników, jak:

- zaokrąglanie cen w górę w trakcie przeliczania po kursie konwersji (tzw. efekt cappuccino),
- zwiększanie marży przez przedsiębiorstwa o silnej pozycji rynkowej wykorzystujące moment zamiany waluty lokalnej na euro,
- przerzucanie kosztów konwersji na konsumentów (tzw. koszty zmiany menu).

Badania wskazują jednak, że wpływ konwersji walut (na euro) na wzrost cen jest niewielki i jednorazowy. Dodatkowo dotyczy wąskiej grupy produktów, głównie w sektorze usług i ma miejsce najczęściej w restauracjach oraz kawiarniach (Sawulski, 2019).

Potencjalnie występujące ryzyko wzrostu cen przy braku możliwości aprecjacji waluty może być spowodowane za sprawą tzw. efektu Balassy-Samuelsona. Zjawisko to pojawia się w tzw. gospodarkach doganiających, w których wzrost produktywności jest szybszy w porównaniu z gospodarkami rozwiniętymi. Wysoka dynamika produktywności pracy w sektorach prowadzących wymianę handlową może prowadzić do wzrostu płac w tych gałęziach, co przekłada się na presję płacową w pozostałych sektorach, w których produktywność rośnie w niższym tempie niż wynagrodzenia. Wzrost wynagrodzeń w sektorach wytwarzających dobra niepodlegające wymianie handlowej w konsekwencji powoduje wzrost cen (Sikora, 2017).

Wśród kosztów związanych z przystąpieniem do unii walutowej należy również wskazać koszty techniczno-organizacyjne. Są to głównie wydatki na takie cele, jak dostosowanie systemów informatycznych, rachunkowych i rozliczeniowych, zaopatrzenie w nowe banknoty i monety oraz wycofanie poprzedniej waluty. Istotnym elementem jest również koszt przeprowadzenia szerokiej kampanii edukacyjno-informacyjnej (Rosati, 2013). Szacuje się, że w krajach strefy euro koszty techniczno-organizacyjne związane z przyjęciem nowej waluty wyniosły od 0,3% do 0,8% PKB (Sikora, 2017). Należy zaznaczyć, że wydatki te mają charakter jednorazowy.

Skala kosztów oraz zagrożeń wynikających z integracji walutowej jest tym mniejsza, im bardziej elastyczny jest rynek pracy oraz ceny; im większa jest mobilność siły roboczej i kapitału oraz im bardziej zdywersyfikowana jest produkcja. Istotną rolę w tym zakresie odgrywają również otwartość oraz stopień zintegrowania polskiej gospodarki z innymi państwami europejskiego obszaru walutowego (Sikora, 2017).

5. Czy Polska powinna przystąpić do strefy euro?

Polska gospodarka za sprawą dwóch szoków zewnętrznych, tj. pandemii COVID-19, jak i wojny w Ukrainie, znacznie oddaliła się od stanu równowagi ogólnej, a szanse przystąpienia do strefy euro, dotychczas niepewne, jeszcze bardziej przesunęły się w czasie. Okres ten powinien zostać poświęcony na realistyczne oraz pragmatyczne rozważania nad koncepcją przyjęcia euro przez Polskę. Należy zaznaczyć, że potencjalna akcesja do strefy euro to proces wymagający uprzedniego przygotowania,

a samo zjawisko generuje w odniesieniu do gospodarki zarówno wiele kosztów, jak i korzyści, które opisano we wcześniejszych punktach artykułu.

Uczestnictwo w strefie euro niewątpliwie stwarza szanse na osiągnięcie pozytywnych, długookresowych efektów o charakterze ekonomicznym. Pozwala kształtować warunki do intensyfikacji wzrostu gospodarczego i procesów doganiania, choć jak wskazują badania, nie muszą być czynnikiem decydującym. Jeśli korzyści te mają być osiągalne, wymagane jest dokonanie odpowiednich zmian instytucjonalnych i podjęcie optymalnych decyzji w polityce gospodarczej (Rosati, 2013). W interesie Polski przede wszystkim jest stworzenie solidnych fundamentów makroekonomicznych, zdrowych finansów publicznych umożliwiających pole manewru do reagowania na szoki asymetryczne. Kluczowe jest także uelastycznienie rynku pracy i produktów dających możliwość dodatkowej absorpcji szoków (Götz i in., 2019). Istotne jest także przeprowadzenie stosownej kampanii informacyjnej uświadamiającej społeczeństwu najważniejsze aspekty związane z wymianą waluty krajowej na euro (Sporek, 2015). Wprowadzenie owych zmian pozwoli chociaż w pewnym stopniu na zabezpieczenie gospodarki Polski przed nowo powstałymi zagrożeniami.

Zaprezentowane zestawienie korzyści i kosztów przystąpienia Polski do strefy euro wydaje się wskazywać, że skala pozytywnych efektów tej decyzji może być większa niż tych niekorzystnych dla gospodarki. Potencjalne korzyści integracji walutowej — takie jak eliminacja kosztów transakcyjnych, zwiększenie wolumenu wymiany handlowej czy wzrost poziomu inwestycji — pozwalają na osiągnięcie długoterminowych skutków w postaci przede wszystkim rozwoju gospodarczego i doganiania najbardziej rozwiniętych państw strefy euro, choć wymagają wprowadzenia odpowiednich reform i spełnienia stosownych warunków wpływających równocześnie na niwelowanie potencjalnych kosztów i zagrożeń. Integracja walutowa stwarza zatem szanse na uzyskanie ekonomicznych korzyści, jednakże ich osiągalność oraz skala ograniczania potencjalnych zagrożeń jest w głównej mierze zależna od stopnia przygotowania polskiej gospodarki oraz stworzenia optymalnych warunków do rozwoju.

Warto jednak zaznaczyć, że przyglądając się szacunkom oraz opiniom ekspertów związanym z potencjalnymi efektami dołączenia Polski do strefy euro, można zauważyć, że zdania są bardzo zróżnicowane. Z jednej strony niektóre analizy sugerują, że Polska, pozostając poza strefą euro, ze względu na procesy konwergencji będzie w stanie łatwiej doganiać bardziej rozwinięte gospodarki (Gradzewicz i Markarski, 2013). Według innych przyjęcie euro nie musi być czynnikiem decydującym dla wzrostu gospodarczego (Darvas, 2018). Z drugiej zaś strony szacuje się, że łączne korzyści netto związane z przyjęciem euro mogą wynieść około 1,5-2,0% rocznie (Rosati, 2013), a odwlekanie tego procesu w czasie w ostateczności może prowadzić do wzrostu niepewności hamującej długookresowy rozwój społeczno-ekonomiczny (Götz i in., 2019).

6. Podsumowanie

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej jest jednoznaczne z formalnym zobowiązaniem się do przyjęcia euro, jednakże dokładna data integracji walutowej nie została określona. Warunkiem koniecznym do przystąpienia do Unii Gospodarczej i Walutowej jest wypełnienie tzw. kryteriów konwergencji. Obecnie Polska gospodarka spełnia dwie z czterech reguł. Szoki zewnętrzne lat 2020-2022 i ich destabilizujące skutki ekonomiczne najprawdopodobniej są dodatkowym czynnikiem oddalającym w czasie proces zamiany krajowej waluty na euro. Przystąpienie do strefy euro nie jest dla polskiej gospodarki wiele potencjalnych korzyści oraz kosztów, które przed rezygnacją z krajowej waluty należy dokładnie rozważyć. Do potencjalnych efektów ujednolicenia waluty o charakterze pozytywnym zalicza się m.in.: eliminację ryzyka walutowego oraz kosztów transakcyjnych, zwiększenie stabilności makroekonomicznej, intensyfikację handlu międzynarodowego, obniżenie stóp procentowych oraz zwiększony napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Do grupy potencjalnych kosztów oraz zagrożeń związanych z przystąpieniem Polski do strefy euro należą m.in.: utrata autonomiczności polityki pieniężnej, utrata nominalnego kursu walutowego, ryzyko przyjęcia nieoptymalnego kursu konwersji, wzrost cen czy wydatki techniczno-organizacyjne. Skala potencjalnych korzyści wydaje się przeważać nad skalą kosztów, jednakże uzyskanie pożądanych efektów zależne jest m.in. od otwartości i elastyczności polskiej gospodarki oraz jakości prowadzonej polityki gospodarczej.

Literatura

- Bukowski, M., Dyrada, S. i Kowal, P. (2008). *Wpływ wprowadzenia euro na sytuację gospodarczą w Polsce i strefie euro*. W: Bukowski, M. (red.), *Wprowadzenie euro a bezrobocie i zatrudnienie w Polsce* (s. 129-142). Instytut Badan Strukturalnych.
- Darvas, Z. (2018). *Should Central European EU Members Join The Euro Zone?* Bruegel.org. <https://www.bruegel.org/comment/should-central-european-eu-members-join-euro-zone>
- European Commission. (2022). *Introduction of the Euro in the Member States that Have Not Yet Adopted the Common Currency*. Europa.eu. <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2662>
- Europejski Bank Centralny [EBC]. (2022). *Convergence Report June 2022*. ECB.europa.eu. <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/ecb.cr202206~e0fe4e1874.en.pdf>
- Główny Urząd Statystyczny [GUS]. (2022). *Obroty towarowe handlu zagranicznego ogółem i według krajów w 2021 r.* Główny Urząd Statystyczny.
- Götz, M., Nowak, B. i Orłowski, W. (2019). Polska w strefie euro? Trzy scenariusze i ich prawdopodobne konsekwencje ogólnoeconomiczne. *Środkowoeuropejskie Studia Polityczne*. <https://doi.org/10.14746/ssp.2019.1.7>
- Gradzewicz, M. i Makarski, K. (2013). *The Business Cycle Implications of the Euro Adoption in Poland*. Applied Economics.
- Najwyższa Izba Kontroli [NIK]. (2019). *Czy Polska powinna przystąpić do strefy euro?* NIK.gov.pl. <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/czy-polska-powinna-przystapic-do-strefy-euro.html>

- Popko, M. (2016). *Proces wprowadzenia euro w Polsce*. Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie. UWM.edu.pl. http://uwm.edu.pl/wne/katedry/kmakro/files/e7_p22.pdf
- Rosati, D. K. (2013). Czy Polska powinna przystąpić do strefy euro?. *Gospodarka Narodowa. The Polish Journal of Economics*, 267(10). <https://doi.org/10.33119/GN/100927>
- Rubaj, P. i Ważna, E. (2018). Wprowadzenie wspólnej waluty euro w Polsce a konkurencyjność gospodarki. *Ekonomista* (4). <https://archiwum.pte.pl/pliki/1/8905/Ekonomista2018-4-strony-90-109.pdf>
- Sawulski, J. (2019). *Potencjalne ryzyka związane z przystąpieniem do strefy euro – doświadczenia państw Europy Środkowo-Wschodniej*. Studia BAS. <https://doi.org/10.31268/StudiaBAS.2019.23>
- Sikora, J. (2017). *Przyjęcie euro przez Polskę. Potencjalne korzyści i koszty*. Alterum.pl. <http://alterum.pl/uploaded/SIKORA.pdf>
- Sporek, T. (2015). *Perspektywy i konsekwencje wprowadzenia euro w Polsce – bilans korzyści i kosztów*. Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach.
- Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE C 326/47 z 26 października 2012 r.)
- Włodarczyk, B. (2016). *Makroekonomiczne skutki wprowadzania waluty euro w wybranych krajach członkowskich Unii Europejskiej*. *Annales H–Oeconomia*. <https://doi.org/10.17951/h.2016.50.4.559>

Potential Costs and Benefits of Poland's Accession to the Euro Area

Abstract: The subject of the text is a consideration of Poland's accession to the eurozone. The author, using the method of analysis and criticism of the literature, compares the potential benefits and opportunities, as well as costs and risks for the Polish economy, resulting from the adoption of the euro, and briefly describes each of the quoted phenomena. Based on this juxtaposition, he attempts to answer the question: whether Poland should join the eurozone. Based on his analysis, the author concludes that the scale of positive effects of currency integration, contributing to the dynamization of long-term economic growth, seems to outweigh the negative effects on the Polish economy. At the same time, he notes that achieving the benefits as well as limiting the potential costs of joining the eurozone depends, in particular, on the quality of economic policy and the openness and flexibility of the Polish economy.

Keywords: monetary integration, eurozone, the convergence criteria, euro in Poland